УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Београд, 30. јун 2014.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ **Потрага за идентитетом у књижевност северноамеричких староседелаца** кандидаткиње **Марије Глишић Дуновић**

1. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

   1) Датум и орган који је именовао комисију:

      21. мај 2014, Наставно-научно веће Филолошког факултета у Београду

   2) Састав комисије:

      1. др Зоран Пауновић, редовни професор за ужу научну област Енглеска и америчка књижевност (2006), Филолошки факултет у Београду;

      2. др Радојка Вукчевић, редовни професор за ужу научну област Енглеска и америчка књижевност (2005), Филилошки факултет у Београду;

      3. др Александра Јовановић, ванредни професор за ужу научну област Енглеска и америчка књижевност (2013), Филолошки факултет у Београду

2. БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Датум рођења: 27. 10. 1975. год.
Образовање:
Новембар 2010 –
Докторске академске студије, четврта година студија
Филолошки факултет
Београд
Модул: књижевност
Смер: наука о књижевности

Јун 2010.

Дипломирани филолог енглеског језика и књижевности – мастер, књижевност
Филолошки факултет
Београд
Студијски програм: енглески језик и књижевност
Област: енглеска књижевност
Тема: *„Мотив сажаљења у романима Грејама Грина”*
Просечна оцена (9,00)

Јун 2008.

Професор енглеског језика и књижевности
Филозофски факултет
Нови Сад
Студијска група: енглески језик и књижевност
Смер: енглеска књижевност

Мај 1994.

Гимназија „Светозар Марковић”
Јагодина
Смер: природно-математички

Радно искуство:

Септембар 2012 –

Приватна основна школа „Мирослав Мика Антић”, Нови Сад
Професор енглеског језика

Септембар 2007 – април 2012.

Центар страних језика „Lexis”
Нови Сад

Новембар 2008 - јун 2010.

Елитна приватна економска школа
Нови Сад
Професор енглеског језика

Јануар 2007 - јун 2007.

Школа страних језика „Content”
Нови Сад
Професор енглеског језика на нивоима: почетни 2 и средњи 1.
Телефон за контакт: 021 425 013

Септембар 2005 - децембар 2005.

Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља
Крагујевац

- Саветник за информације и бизнис
- Одговорна за послове превођења за време семинара, презентација и у радионицама

Новембар 2002 - мај 2004.

ЈП ДД РТВ „Ћуприја”

- Организатор програма, шеф маркетинга, новинар, преводилац
- Одговорна за израду програмске шеме
- Задужена за превођење документарног и научног програма

Истраживачки рад:

Фебруар 2012 – април 2012.

Центар америчких Индијанаца
Чикаго
САД

Август 2011 - фебруар 2012.

Универзитет у Торонту
Кућа Првих народа
Торонто
Канада

Страни језици:

- Енглески језик: највиши ниво компетенције
- Француски језик: средњи ниво
- Италијански језик: почетни ниво

Чланство у удружењима:

- AEGEE (Опште удружење студената Европе) (април 2010- март 2011.)
- SACS (Српска асоцијација за канадске студије) (септембар 2011-данас)
- CEACS (Централно-европска асоцијација за канадске студије) (март 2012-данас)

3. БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Учешћа на научним скуповима:

1. *The Voice of Silence* (истраживање о књижевности северноамеричких староседелаца) – Четврта међународна конференција на Одсеку за англистику Филолошког факултета Универзитета у Београду, ELLSEE - Embracing Edges, децембар 2012. год.
2. *Philosophy of Identity in Native Peoples' Literature* –Први међународни интердисциплинарни скуп младих научника друштвених и хуманистичких наука - CONTEXTS,Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, децембар 2012. год.
3. *О феминизму севрноамеричких домороткиња*. VI Научни скуп младих филолога Србије - Савремена проучавања језика и књижевности, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу, март 2014. год.

Прихваћени апстракти за предстојеће научне скупове:

1. *Књижевност северноамеричких староседелаца: од песме до приче, из спокоја у немир,*Трећа међународна научна конференција - Култура у огледалу језика и књижевности, Алфа универзитет, Београд, мај 2014.
2. *Writing on the Verges of Indigenous Femininity,*Issues in Canadian Studies: New Voices on Canada, UCLInstitute of the Americas University College London, jul 2014.

4. ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидаткиње, Комисија је закључила да кандидаткиња Марија Глишић Дуновић испуњава све услове за израду дисертације.

5. ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложен др Зоран Пауновић, редовни професор Филолошког факултета, Одсек за англистику. Библиографија проф. Зорана Пауновића, поред осталог, обухвата и следеће радове, повезане с тематиком којом у својој докторској дисертацији намерава да се бави Марија Глишић Дуновић:

1. Džejms Džojs, *Uliks* (prevod, komentari i pogovor), prvo izdanje CID, Podgorica, 2001; drugo izdanje Geopoetika, Beograd, 2003.
2. *Istorija, fikcija, mit (Eseji o angloameričkoj književnosti)*, Geopoetika, Beograd, 2006, 215 str
3.*Gutači blede vatre* (*Američki roman Vladimira Nabokova*) Prosveta, Beograd, 1997, 400 str.
4.Coping with 9/11: History in the Making in Don DeLillo's and Paul Auster's Fiction", *History, Politis, Identity: Reading Literature in the Changing* World (Marija Knežević i Aleksandra Batrićević-Nikčević, ur.), Cambridge Scholars Publishing, Newcastle, 2008, str. 151-168.
5."Objava broja 9/11", poglavlje u knjizi *Šta čini dobru knjigu*, prir. Svetlana Gavrilović, Narodna biblioteka Srbije, 2008, str. 155-174.

Комисија сматра да проф. др Зоран Пауновић испуњава све услове за ментора докторске дисертације Марије Глишић Дуновић.

6. ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

1) Оцена формулације назива тезе (наслова):

Комисија закључује да је радни назив тезе „Потрага за идентитетом у књижевности северноамеричких староседелаца" прикладан, и да добро репрезентује суштину предложеног истраживања.

2) Оцена предмета (проблема) истраживања:

У свом исцрпном и прецизно написаном образложењу, кандидаткиња на почетку истиче да је у последњих неколико деценија појачано интересовање за донедавно гетоизирану књижевност северноамеричких староседелаца, али је домородачки књижевни израз још увекрелативно неистражен у српским академским круговима и прилично јнепознат српској читалачкој јавности управо због третирања књижевности Првих народа изван доминантног књижевног канона.

Кандидаткиња свој истраживачки рад почиње одбацивањем термина *Индијанци* као историјски погрешног, политички некоректног и неодговарајућег именитеља за културолошку и језичку разноликост велике групе некада бројних племена и нар ода који насељавају подручје Северне Америке.Истраживање је настављено употребом прихватљивијег, али несавршеног термина *северноамерички староседеоци* (*Native Americans*) који недовољно истиче индивидуалност етничких групација на територији данашњих Сједињених Америчких Држава и Канаде. Инсистирањем на препознавању тих јединствених етницитета као *Првих староселеаца* (*First Peoples*), с нагласком на општем појму *peoples* уместо уобичајног *people* облика за множину, ауторка жели додатно да истакне особености првих северноамеричких становника обједињених јединственим називом, као и специфичности појединачних народа обухваћених појмом *Први народи* (*First Nations*).

Током трагања за идентитетом домородаца ауторка дисертације настојаће да објасни развој урођеничке књижевности на историјском путу од појаве Првих староселеаца до њиховог националног интегрисања у Прве народе као културно хетерогених друштава. Ипак, због свеопште примене појмова *индијанска ренесанса* и *индијански феминизам*у академској терминологији и ауторка прихвата те термине, алтернативно користећи сопствене синтагме.

Дискурзивно експлоатисан, а ипак неистрошен, комплексни појам идентитета средишње је тематско одредиште овог истраживачког рада ограниченог опусом и дометима књижевности Првих народа. Феномен идентитета у појединачним и групним модалитетима биће помно сагледан у историјским оквирима, детаљно разрађен у социолошким околностима и напослетку, упослен у конвенцијама отуђења и потраге за сопственошћу и све то ради потврђивања постојања урођеничког књижевног израза и домородачке књижевне традиције као услова и гаранта опстанка тог етницитета.

Кандидаткињу током истраживања води идеја о преображавајућем идентитету као покретачу друштвено-историјских промена,али ињиховој тешко пријемчивој и још теже одредивојсоцијалној резултанти. У студији се поставља питање: Шта је староселачки идентитет и како се он очитава у књижевности?У

потрази за одговором, кандидаткиња ће настојати да потврди постколонијални статус домородачке књижевности виђен кроз књижевни израз изречен на енглеском језику.Како су језици староседелаца били само говорни с пиктографским симболима, без писма, енглески алфабет био је једино писмо у апсолутној употреби при записивању усмене домородачке приповести. Тако је посредно, мењан и национални идентитет. Добробит настала из таквих околности је допринос општој популаризацији књижевности Првих народа и спасењу од заборава усмених књижевних трагова.

Предмет проучавања ове научне студије је разоткривање дистинктивних хуманистичких и епистемолошких обележја књижевности северноамеричких староседелаца посматраних кроз призму идентитета. Ауторкина је намера да док трага за неодвојивошћу језика и друштва, систематише периодизацију књижевности Првих народа од најранијих почетака усмених предања, преко првих писаних записа, кроз доба тзв. „индијанске ренесансе", па све до савременог постмодерног периода, да би се потом позабавила интерпретацијом урођеничке постколонијалне и постмодерне поетике посматране у ужем и ширем смислу.

Неопходност овог истраживања поткрепљена је нарастајућом потребом да се разоткрију књижевне тајне народа који су захваљујући литерарном испусту себи олакшали историјски туробан, лингвистички несигуран, економски неизвестан, али културно богат пут. Ауторка осећа потребу да своја дивљење према једноставности живљења и обожавању природе од стране Првих староседеаца подели с читаоцима. Аутентични изричај урођеничке књижевности, као вид отпора према нестајању и непристајању да се изгубе у вртлогу историјских дешавања, потврда је да тзв. Индијанци нису само нису само неустрашиви ратници већ и песници чији се глас чује. Књижевност Првих народа тајновитија је од пуког сведочења о анимизму, рафинацији тзв. дивљаштва и отпора свим облицима покоравања бројнијим и агресивнијим бледоликим нападачима.

Староседелачка књижевност мора бити прихваћена као присутна култура која траје у племенској традицији и која је интегрисана у северноамеричку књижевну баштину. Историја Северне Америке не почиње доласком колонизатора, већ се тада наставља. Књижевност Првих староседелаца у оралној структури, као

„усмена претходност”, бранећи свој књижевни статус, очекивано и недвосмислено утрла је пут потоњем писаном изричају, позиционирајући домородачке језичке творевине испрва само до маргина књижевних дешавања. Народна књижевност Првих народа и следбена уметничка књижевност, због својих особености завређују читалачку пажњу и измештају фокус посматрања књижевне јавности с центра ка маргинама, а маргинализовану књижевност приближавају средишту књижевних токова. Више него другде, књижевност је овде одагнала многа спекулативна нагађања, а фикционални и нефикционални усмени и писани садржаји посведочили су о развојном путу Првих народа.

Аутобиографије и приче о *варалици* (*trickster*), током осамнаестог и деветнаестог века заменила је *књижевност протеста* у доминантној романескној форми. Послератни период од 1860. до 1920. године познат је као *златно доба натурализма у књижевности*, док је шездесетих година двадесетог века владао лингвистички имеријализам након чега наступају доба модернизма и постмодернизма када се северноамеричка књижевност поставља у центар светског књижевног израза, а тиме и књижевност урођеника добија на значају. Историјски преглед домородачке књижевности обухвата представнике савремених школа и теорија деконструкције, новог историцизма, мултикултурализма и пробуђени феминистички глас домороткиња. Урођеничка књижевност се у двадесетом веку развијала у два правца: негујући наслеђе усменетрадиције и угледајући се на западњачки књижевни опус. Период од 1900. до 1940. године познат је као*индијански нови договор* (*Indian New Deal*). То је време када се мења перспектива посматрања индијанских народних предања након чега је уследио период затишја све до „буђења” шездесетих година двадесетог века.

Освешћивање, првенствено светске књижевне критике и публике, догодио се шездесетих година прошлог века у доба *индијанске ренесансе*, поновним исписивањем колонијалне историје и превазилажењем стереотипа када је књижевност Првих народа, након што је светска читалачка јавност показала занимање за књижевни глас северноамеричких староседелаца, измештена с маргина и призната за канонске вредности северноамеричке књижевности. Седамдесетих година прошлог века, у епохама модернизма и каснијем

постмодернизму ова наизглед млада књижевност доживела је нови узлет. Књижевна стварност значајно је промењена 1969. године када је Киова књижевник Скот Момеди награђен Пулицеровом наградом за роман *House Made of Dawn*.

Универзалност људских проблема и симболичке представе приказане су у уметничкој књижевности у делима познатих аутора: Скота Момедија, Шермана Алексија, Луиз Ердрич, Поле Ган Ален, Џенет Кембел Хејл, Џој Харџоу, Џејмса Велча, Лезли Мармон Силко, Марије Кембел, Ли Мерекл и многих других. Поучени европском књижевном традицијом, али и одани традиционалном приповедачком наслеђу, аутори представљају ликове често мешовитог порекла, отргнуте из спокојства природе, ненавикнуте на животни немир, изгубљене и непронађене у ритуалним потрагама за уједињењем наслеђеног учења предака и неразумљивих принципа конзумерског друштва, таоци су збуњених идентитета. Ти трагаоци за сопством, уточиште најчешће проналазе иницијацијом у племенску традицију.За староседеоце у Северној Америци, књижевност представља заједнички начин очувања историјских сећања од заборава и јасан траг за одбрану идентитета од идеолошки извитоперених злоупотреба историје.

3) Библиографија прелиминарних истраживања:

Кандидаткиња је приложила темељно сачињену библиографију коју чини више од сто библиографских јединица. Ради илустрације, навешћемо један њен део:

Allen, Paula Gunn, ed. *Studies in American Indian Literature: Critical Essays and Course Designs.* New York: MLA, 1983.

Allen, Paula Gunn, ed. *The Voice of the Turtle: American Indian Literature 1900-1970*. New York: Ballantine Books, 1994.

Anzaldúa, Gloria. *Borderlands/La Frontera: the New Mestiza*. San Francisco: Aunt Lute Books, 1987.

Baudrillard, Jean. *Simulations*. Trans. Paul Foss et al. New York: Semiotext(e), 1983.

Bahtin, Mihail. *O romanu*. Beograd: Nolit, 1989.

Bercovitch, Sacvan, ed. *The Cambridge History of American Literature*. Vol. 7. Cambridge: Cambridge UP, 1999.

Bhabha, Homi K. "Cultural Diversity and Cultural Differences." *The Post-Colonial Studies Reader*. Ed. Ashcroft, Bill, Gareth Griffiths, and Helen Tiffin. London and New York: Routledge, 1995: 206-213.

Bhabha, Homi K. "Culture's In-Between." *Questions of Cultural Identity*. Ed. Stuart Hall, and Paul Du Gay. 1996. London: Sage Publications, 2000: 53-61.

Vizenor, Gerald. "Trickster Discourse." *American Indian Quarterly* 14.3 (1990): 277-288.

Vizenor, Gerald. *Narrative Chance: Postmodern Discourse on Native American Indian Literatures (American Indian Literature and Critical Studies,* Vol 8). 1989. Norman: U of Oklahoma P, 1993.

Grossberg, Lawrence. "Identity and Cultural Studies – Is That All There Is?." *Questions of Cultural Identity*. Ed. Stuart Hall, and Paul Du Gay. 1996. London: Sage Publications, 2000: 81-108.

Delicka, Magdalena. "American Magic Realism: Crossing the Borders in Literatures of the Margins." *Journal of American Studies of Turkey* 6 (1997): 25-33.

During, Simon. "Postmodernism or Post-Colonialism Today." *Postmodern Conditions.* Ed. Andrew Milner, Philip Thompson, and Chris Worth. New York, Oxford and Munich: Berg, 1990: 113-133.

Encyclopedia of North American Indians. Boston: Houghton Mifflin. 1996.

Ериксон, Ерик. *Идентитет и животни циклус*. Прев. Нада Драгојевић и Наташа Ханак. Ур. Жарко Требјешанин. Београд: Завод за уџбенике, 2008.

Караџић Стефановић. Вук. *Вукови записи*. Београд: Српска књижевна задруга. 1964.

Karrer, Wolfgang, and Harmut Lutz., eds. "Minority Literatures in North America: From Cultural Nationalism to Liminality." *Contemporary Perspectives*. Frankfurt: Peter Lang, 1990: 11-65.

Krupat, Arnold. "The Indian Autobiography: Origins, Type, and Function." *American Literature* 53.1 (1981): 22-42.

Krupat, Arnold. "An Approach to Native American Texts." *Critical Essays on Native American Literature*. Ed. Andrew Wiget. Boston: G.K. Hall & Co., 1985: 116-133.

Krupat, Arnold. *Ethnocriticism: Ethnography, History, Literature*. Berkeley, Los Angeles, Oxford: U of California P, 1992.

Krupat, Arnold. *New Voices in Native American Literary Criticism*. Washington and London: Smithsonian Institution Press, 1993.

Krupat, Arnold, ed. *Native American Autobiography: An Anthology(Wisconsin Studies in American Autobiography*). Madison: U of Wisconsin P, 1994.

Krupat, Arnold. *The Turn to the Native: Studies in Criticism and Culture*. 1986. Lincoln and London: U of Nebraska P, 1998.

John Locke, *"Of Identity and Diversity"* Chapter XXVII of An Essay Concerning Human Understanding, 2nd Ed. http://www.gutenberg.org/cache/epub/10615/pg10615.html

Maracle, Lee. *Oratory: Coming to Theory*. By, For, & About: Feminist Cultural Politics. (Ed.) Waring, W. Toronto: Women's Press. 1994.

Мекинтајер, Алистер. *Трагање за врлином. Студија из теорије морала*. Прев. Софија Мојсић. Ур. Илија Марић. Београд: Плато, 2006.

Nelson, Robert M. "Place, Vision, and Identity in Native American Literatures."*American indian Studies: An Interdisciplinary Approach to Contemporary Issues*. Ed. Dane Morrison. New York: Peter Lang, 1997: 265-283.

Ntuli, Pitika and Owusu, Kwesi (ed) Orature: A Self-Portrait. *Storms of the Heart* Camden Press, London. 1988.

Ong, Walter. J. *Orality and Literacy. The Technologizing of the Word.* New York: Taylor & Francis e-Library. 2001.

Owens, Louis. *Mixedblood Messages: Literature, Film, Family, Place.* Norman, OK: U of Oklahoma P, 1998.

Portelli, Alessandro. *What Makes Oral History Different*. The Oral History Reader. Perks, R. and Thomson, A. (Eds.) 2nd ed. London. 2006.

Pratt, Mary Louise. *Imperial Eyes: Travel Writing and Transculturation*. 1992. London and New York: Routledge, 1997.

Ricoeur, Paul. *Oneself as Another*. Trans. Blamey, K. Chicago: University of Chicago Press, 1992.

Рунтић, Сања и Кнежевић, Марија. *Савремена књижевност америчких старосједилаца.* Осијек: Филозофски факултет. 2013.i-xi, 1-17.

Ruoff, LaVonne A. Brown. *American Indian Literatures: an Introduction*. New York: MLA, 1990.

Said, Edward W. *Culture and Imperialism*. New York: Knopf, 1993.

Spivak, Gayatri Chakravorty. "Can the Subaltern Speak?" *Colonial Discourse and Post-Colonial theory: A Reader*. Ed. Williams, Patrick, and Laura Chrisman. New York: Columbia UP, 1994: 66-111.

Spivak, Gayatri Chakravorty. *A Critique of Postcolonial Reason: toward a History of the Vanishing Present*. Cambridge: Massachusets, London: Harvard UP, 1999.

4. Циљеви истраживања, план рада, методе и очекивани резуктати

Проучавање је осмишљено и планирано у неколико фаза са задатком да се оповргну погрешне представе о северноамеричким староседеоцима као крвожедним дивљацима које треба припитомити током њихове извесне судбине изумирања. Намера кандидаткиње јесте да Прве народе прикаже кроз виталност њихових језика, да потврди постојање још недовољно истраженог корпуса домородачких текстова лоцирањем књижевних трагова у усменој традицији. Тако би предочила богатство и значај усмене књижевности као ехо гласа народа који је истрајао и истакла значај преломног тренутка преласка на писану реч, у намери да

читаоцима приближи ову књижевност упоређујући је с нама блиском српском усменом традицијом. Оног тренутка када предање престаје да буде само прича испричана и пренета с колена на колено, већ када постаје очигледан траг на кори дрвета или запис на појасу од нанизаних перли, ипсеитет је потврђен. Наративни идентитет који се ствара кроз причу, може се сагледати кроз дијалектику ипсеитета и истости, одн. сопства и индивидуалности, чиме се књижевност и живот повезују.

У току истраживања кандидаткиња ће се бавити променама на свим равнима идентитета које су настале током колонизације, а значајно су одредиле даљи развој Првих народа и нарочито ће се осврнути на преименовање и замену језика трудећи се да не занемари позитивне аспекте глобализације. Посебна пажња биће посвећена критичком декодирању дискурса хибридности као најзначајнијег инструмента субверзивне приповедачке стратегије насупрот колонијалној метаприповести, не заобилазећи синхронијско-дијахронијску таксономију и прилагођавање Западних идиома тону домородачког приповедања кроз његово непокоравање ауторитету империјалне нарације. Мит као исходиште идентитета биће детаљно обрађен због његовог значаја за филозофију домородачке књижевности. Концепт земље као економске, али и литерарне категорије опречно посматран од стране колонијализованих и колонизатора биће употпуњенпрегледом стереотипних виђења староседелаца као претећих и нецивилизованих од стране освајача насупрот наивних представа домородаца о узурпатору, што је и довело до неминовног културолошког конфликта. У студији ће бити обрађене категорије места, простора и границе које сведоче о урођеничком култу земље неопходном за стварање староседелачке херменеутике. При томе ће у одбрану поливалентности култура и језика бити кориштена филозофска, социолингвистичка и антрополошка сазнања.

7. ЗАКЉУЧАК

На основу наведених података о кандидаткињи, Комисија закључује да је Марија Глишић Дуновић подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија закључује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области англофоне књижевности.

На основу наведених података о ментору, Комисија закључује да је др Зоран Пауновић подобан за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидаткиње Марије Глишић Дуновић и предложене теме докторске дисертације „Потрага за идентитетом у књижевности америчких староседелаца“, а да се за ментора именује др Зоран Пауновић, редовни професор Филолошког факултета у Београду.

др Зоран Пауновић, ред. проф.

др Радојка Вукчевић, ред. проф.

др Александра Јовановић, ванр. проф.